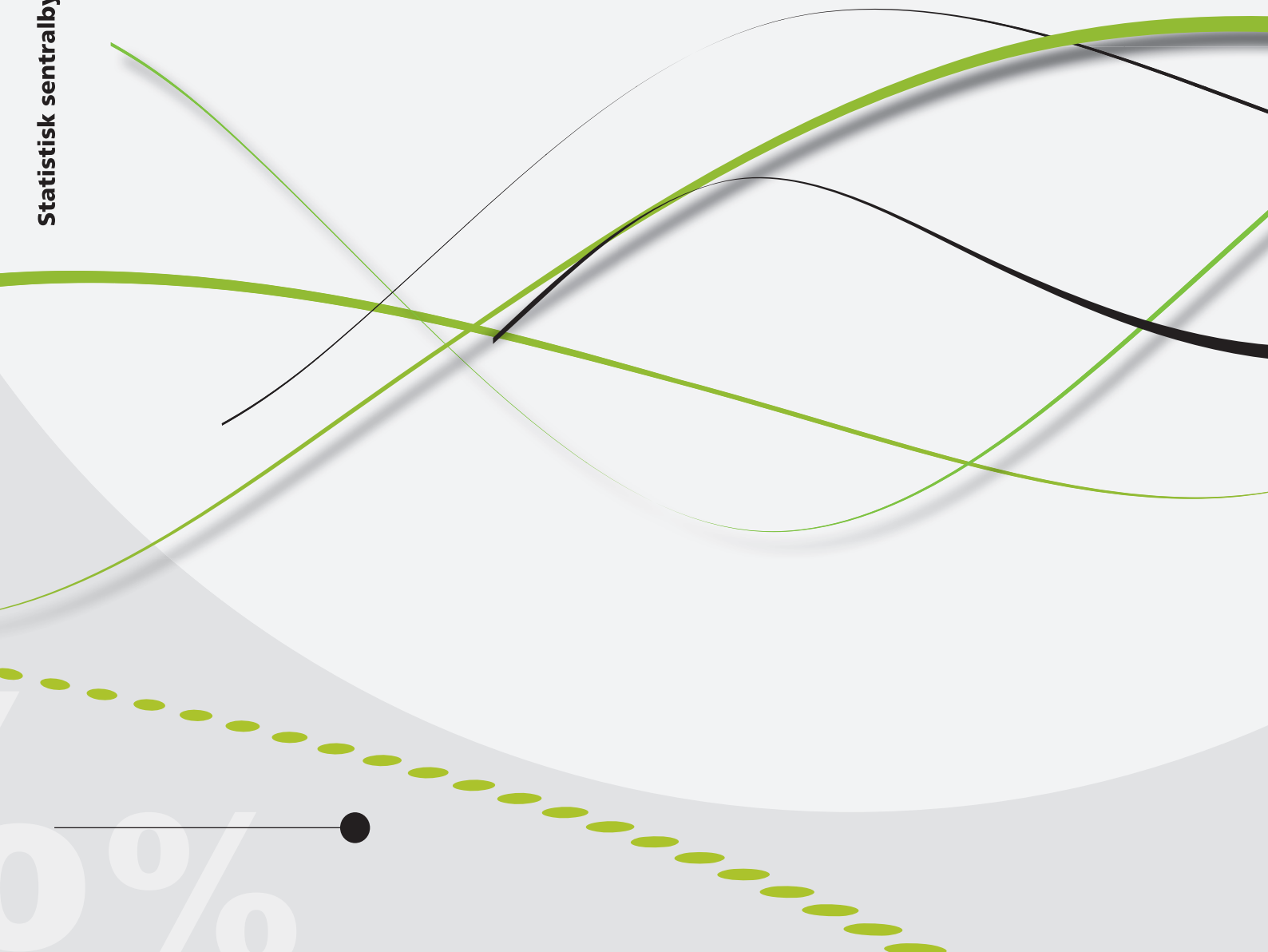

Øyvin Kleven

Valgdeltakelsen blant personer med innvandrerbakgrunn

Analyse av mulige effekter av lik valgdeltakelse blant personer med og uten innvandrerbakgrunn

Øyvin Kleven

Valgdeltakelsen blant personer med innvandrerbakgrunn

Analyse av mulige effekter av lik valgdeltakelse
blant personer med og uten innvandrerbakgrunn

Rapporter I denne serien publiseres analyser og kommenterte statistiske resultater fra ulike undersøkelser. Undersøkelser inkluderer både utvalgsundersøkelser, tellinger og registerbaserte undersøkelser.

	Standardtegn i tabeller	Symbol
© Statistisk sentralbyrå	Tall kan ikke forekomme	.
Ved bruk av materiale fra denne publikasjonen skal Statistisk sentralbyrå oppgis som kilde.	Oppgave mangler	..
Publisert august 2015	Oppgave mangler foreløpig	...
	Tall kan ikke offentliggjøres	:
	Null	-
ISBN 978-82-537-9188-3 (trykt)	Mindre enn 0,5 av den brukte enheten	0
ISBN 978-82-537-9189-0 (elektronisk)	Mindre enn 0,05 av den brukte enheten	0,0
ISSN 0806-2056	Foreløpig tall	*
	Brudd i den loddrette serien	—
Trykk: Statistisk sentralbyrå	Brudd i den vannrette serien	
	Desimaltegn	,

Forord

I forbindelse med Arendalsuka 2015 er Statistisk sentralbyrå invitert av Norsk Folkehjelp til å holde en innledning om personer med innvandrerbakgrunn og valgdeltakelse. Rapporten analyserer og beskriver noen mulige effekter lik valgdeltakelse blant personer med og uten innvandrerbakgrunn kunne hatt på valgresultatet i kommunestyrevalget i Oslo 2011 og i stortingsvalget 2013. Rapporten er delvis finansiert av Norsk Folkehjelp.

Statistisk sentralbyrå, 25. juni 2015.

Torbjørn Hægeland

Sammendrag

Valgdeltakelsen blant personer med innvandrerbakgrunn i stortingsvalg og kommunestyre og fylkestingsvalg er lavere enn i majoritetsbefolkningen. Person med innvandrerbakgrunn en samlebetegnelse for personer som enten er utenlandsk statsborger, innvanderer med norsk statsborgerskap eller norsk statsborger som er norskfødt med innvandrerforeldre.

Ved siste stortingsvalg var den gjennomsnittlige valgdeltakelsen for innvandrere 53 prosent, 51 prosent for norskfødte med innvandrerforeldre. Til sammenlikning var valgdeltakelsen nærmere 80 prosent for majoritetsbefolkningen.

I kommunestyre- og fylkestingsvalg har også utenlandske statsborgere som har hatt lovlig opphold i minst tre år stemmerett. I lokalvalget 2011 var valgdeltakelsen for utenlandske statsborgere 32 prosent, den var 43 prosent for norske statsborgere med innvandrerbakgrunn, og 66 prosent for den øvrige befolkningen.

I dette notatet analyserer vi effekten på partifordelingen hvis personer med innvandrerbakgrunn hadde stemt i like stor grad som personer uten innvandrerbakgrunn. Dette gjør vi ved å benytte utvalgsundersøkelser blant stemmeberettigede samt aggregerte data fra kommunestyrevalget i Oslo 2011. Partifordelingen blant innvandrerne baserer seg på små utvalgsundersøkelser gjennomført av SSB i forbindelse med lokalvalget i 2011 og stortingsvalget 2013. Antallet i disse utvalgsundersøkelsene er mindre enn det SSB normalt baserer sine analyser på. Innvandrere er langt fra en homogen gruppe og den lave antallet observasjoner gjør det vanskelig å ta hensyn til relevante parametere som alder, innvandringsgrunn, botid, utdanning, yrke, etc i analysene. Dataene muliggjør imidlertid en analyse av noen mulige hovedeffekter hvis vi ønsker å si noe om hva som hadde skjedd med partifordelingen i norske valg hvis valgdeltakelsen var omtrent den samme blant personer med og uten innvandrerbakgrunn. Analysene viser at dersom valgdeltakelsen var tilnærmet den samme blant personer med innvandrerbakgrunn som befolkningen for øvrig så ville oppslutningen om partiene endre seg. Arbeiderpartiet ville økt sin andel av velgere, mens Høyre og Fremskrittspartiet ville tapt en del velgere. Endringene er imidlertid ikke store og det ville neppe endret det politiske landskapet i Norge. Mest sannsynlig ville de samme partiene dannet regjering etter valget i 2013, og det ville vært de samme partiene som hadde dannet byråd i Oslo.

Abstract

Voter turnout among people with an immigrant background in parliamentary elections and municipal and county elections is lower than in the majority population. Immigrant background includes persons with two foreign-born parents and four foreign-born grandparents.

In the last parliamentary elections, the average voter turnout for immigrants and Norwegian-born with immigrant parents was 53 and 51 per cent respectively. By comparison, the turnout was nearly 80 per cent in the majority population.

In the municipal and county elections, foreign nationals who have been included in the National Population Register as resident in Norway for the three years prior to election day, or who are nationals of another Nordic country and have been included in the Norwegian National Population Register as resident in Norway no later than 30 June in the year of the election are also entitled to vote.

In the local elections in 2011, the turnout for foreign nationals was 32 per cent, 43 per cent for Norwegian citizens with an immigrant background and 66 per cent for the general population.

In this report we try to analyse the effects on party distribution if the turnout had been the same for voters with an immigrant background and voters without an immigrant background. We do this by using sample surveys among voters, as well as aggregated data from municipal elections in Oslo in 2011. Party distribution among immigrants is based on small sample surveys conducted by Statistics Norway in connection with the local elections in 2011 and parliamentary elections in 2013. The number of respondents in these sample surveys is much smaller than we normally use in our analyses. Immigrants are far from a homogeneous group and the low number of observations makes it difficult to take into account all relevant parameters, such as age, reason for immigration, length of residence, education, occupation, etc. in the analysis. The data however, enables an analysis of some possible main effects if we want to consider party distribution in the Norwegian elections if voter turnout was about the same among people with and without an immigrant background. The analysis shows that if the turnout was virtually the same among people of immigrant origin and the majority population there would be a small change in the party distribution. The Labour Party would have increased its share of voters, while the Conservatives and the Progress Party would lose their share of voters. The changes are not extensive, and are hardly likely to change the political landscape in Norway. Most likely, the same parties would have formed the government after the 2013 election, and the same parties would have formed the city council in Oslo.

Innhold

Forord	3
Sammendrag	4
Abstract	5
1. Innledning	7
2. Stemmeberettigede med innvandrerbakgrunn ved lokalvalget 2015	7
2.1. 14 prosent av velgerne ved lokalvalget i 2015 har innvandrerbakgrunn”.....	7
2.2. Flest stemmeberettigede med innvandrerbakgrunn i Oslo.....	8
2.3. Flest stemmeberettigede med innvandrerbakgrunn fra Polen, Sverige og Pakistan... 9	
2.4. Pakistanere største innvandrergruppe i Oslo ved valget 2015.....	10
3. Mulig valgresultat hvis valgdeltakelsen ikke varierte med hensyn til landbakgrunn etter tre kategorier i stortingsvalget 2013	10
4. Mulig valgresultat i Oslo 2011 hvis valgdeltakelsen ikke varierte med hensyn til innvandrerbakgrunn og den øvrige befolkningen	13
4.1. Mulig valgresultat i Oslo i 2011 hvis valgdeltakelsen ikke varierte med hensyn til bydel	14
5. Listekandidater og kommunestyrerepresentanter	16
Referanser	17
Tabellregister	18

1. Innledning

Valgdeltakelsen blant personer med innvandrerbakgrunn i stortingsvalg og kommunestyre og fylkestingsvalg er lavere enn i majoritetsbefolkningen. Ved siste stortingsvalg var den gjennomsnittlige valgdeltakelsen for innvandrere 53 prosent, 51 prosent for norskfødte med innvandrerforeldre. Til sammenlikning var valgdeltakelsen nærmere 80 prosent for majoritetsbefolkningen. I kommunestyre- og fylkestingsvalg har også utenlandske statsborgere som har hatt lovlig opphold i minst tre år stemmerett. I lokalvalget 2011 var valgdeltakelsen for utenlandske statsborgere 32 prosent, den var 43 prosent for norske statsborgere med innvandrerbakgrunn, og 66 prosent for den øvrige befolkningen. I dette notatet analyserer vi effekten på partifordelingen hvis personer med innvandrerbakgrunn hadde stemt i like stor grad som personer uten innvandrerbakgrunn. Dette gjør vi ved å benytte utvalgsundersøkelser blant stemmeberettigede samt aggregerte data fra kommunestyrevalget i Oslo 2011. Partifordelingen blant innvandrerne baserer seg på små utvalgsundersøkelser gjennomført av SSB i forbindelse med lokalvalget i 2011 og stortingsvalget 2013 (se Høstmark 2012 og Høstmark 2014). Det er gjennomført intervju med 750 personer med innvandrerbakgrunn ved begge valgene, om lag 670 velgere har oppgitt partivalg. For analysen av Oslo i 2011 er det gjennomført intervju med 250 personer med innvandrerbakgrunn. Antallet i disse utvalgsundersøkelsene er mindre enn det SSB normalt baserer sine analyser på. Innvandrere er langt fra en homogen gruppe og den lave antallet observasjoner gjør det vanskelig å ta hensyn til relevante parametere som alder, innvandringsgrunn, botid, utdannelse, yrke, etc i analysene. Dataene muliggjør imidlertid en analyse av noen mulige hovedeffekter hvis vi ønsker å si noe om hva som hadde skjedd med partifordelingen i norske valg hvis valgdeltakelsen var omtrent den samme blant personer med og uten innvandrerbakgrunn.

2. Stemmeberettigede med innvandrerbakgrunn ved lokalvalget 2015

2.1. 14 prosent av velgerne ved lokalvalget i 2015 har innvandrerbakgrunn

233 600 norske statsborgere med innvandrerbakgrunn og 310 200 utenlandske statsborgere har stemmerett ved dette valget (Tabell 2.1). Dette utgjør 14 prosent av alle velgerne, 8 prosent er utenlandske statsborgere og 6 prosent er norske statsborgere med innvandrerbakgrunn. Til sammenlikning var det ved lokalvalget i 2003 6 prosent med innvandrerbakgrunn, 3 prosent var utenlandske statsborgere og 3 prosent var norske borgere. Andelen utenlandske statsborgere er altså den andelen som har økt mest.

Tabell 2.1. Antall stemmeberettigede i de fire siste lokalvalgene, i alt og stemmeberettigede med innvandrerbakgrunn. Antall og prosent

	2003	2007	2011	2015
Stemmeberettigede i alt	3 502 500	3 609 300	3 790 200	4 009 200
Stemmeberettigede norske borgere med innvandrerbakgrunn	111 200	142 100	185 000	233 600
Stemmeberettigede utenlandske statsborgere	117 300	137 200	207 300	310 200
Stemmeberettigede i prosent	100	100	100	100
Stemmeberettigede norske borgere med innvandrerbakgrunn	3	4	5	6
Stemmeberettigede utenlandske statsborgere	3	4	5	8

Kilde: Valgstatistikk, Statistisk sentralbyrå, 2015 tall er beregnet per 13 april 2015.

Stemmerettsvilkårene

Stemmerett ved stortingsvalg har norske statsborgere som fyller 18 år innen utgangen av valgåret, og som noen gang har vært folkeregisterført som bosatt i Norge. Det siste vilkåret gjelder ikke for ansatte i diplomatiet eller konsulatvesenet og deres husstand.

Stemmerett ved kommunestyre- og fylkestingsvalg har alle de som er stemmeberettiget ved stortingsvalg. I tillegg har nordiske statsborgere (Sverige, Island, Danmark, Finland) stemmerett dersom de ble registrert som bosatt i Norge senest 30. juni i valgåret. Andre utenlandske statsborgere har stemmerett dersom de har stått innført i folkeregisteret som bosatt i landet sammenhengende de siste tre årene før valgdagen.

Kilde: Den norske valgordningen i hovedtrekk. regjeringen.no/no/portal/valg

Definisjoner av person med innvandrerbakgrunn

Innvandrere er personer som er født i utlandet av to utenlandsfødte foreldre og fire utenlandsfødte besteforeldre. Innvandrere har på et tidspunkt innvandret til Norge.

Norskfødte med innvandrerforeldre er personer som er født i Norge av to foreldre som er født i utlandet, og som i tillegg har fire besteforeldre som er født i utlandet.

Fødeland er hovedsakelig mors bosted ved personens fødsel.

Landbakgrunn er eget, eventuelt fars utenlandske fødeland. For norskfødte er dette foreldrenes eventuelle utenlandske fødeland. Når begge foreldrene er født i utlandet, er de i de aller fleste tilfellene født i samme land. I tilfelle der foreldrene har ulikt fødeland, er det mors fødeland som blir valgt.

I denne rapporten er person med innvandrerbakgrunn en samlebetegnelse for personer som enten er utenlandsk statsborger, innvandrer med norsk statsborgerskap eller norsk statsborger som er norskfødt med innvandrerforeldre. Siden vi i denne rapporten baserer oss et lite utvalg observasjoner er det ikke skilt mellom innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre.

Kilde: Dokumentasjon av registerbasert statistikk over innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre. Dzamarija et al. 2013. Statistisk sentralbyrå

2.2. Flest stemmeberettigede med innvandrerbakgrunn i Oslo

Oslo har den største andelen av stemmeberettigede med innvandrerbakgrunn, hvor nær hver tredje velger har innvandrerbakgrunn. I hovedstaden er 12,8 prosent av velgerne utenlandske statsborgere og 15,7 prosent er norske statsborgere med to utenlands fødte foreldre. Nord-Trøndelag har lavest andel av velgere med innvandrerbakgrunn, til sammen 5,8 prosent (Tabell 2.2).

Tabell 2.2. Antall stemmeberettigede utenlandske statsborgere og norske statsborgere med innvandrerbakgrunn til kommunestyre- og fylkestingsvalget 2015. Sortert etter andel av stemmeberettigede i fylket. Beregnede tall per 13 april 2015

Fylke	Antall utenlandske og norske statsborgere med innvandrerbakgrunn	Utenlandske og norske statsborgere med innvandrerbakgrunn i prosent av alle stemmeberettigede	Utenlandske statsborgere med innvandrerbakgrunn i prosent av alle stemmeberettigede	Norske statsborgere med innvandrerbakgrunn i prosent av alle stemmeberettigede
Oslo	145 400	28,4	12,8	15,7
Akershus	74 300	16,7	9,4	7,3
Buskerud	32 800	15,3	8,4	6,9
Rogaland	49 400	14,2	9,5	4,7
Østfold	31 300	13,8	6,9	6,9
Vest-Agder	17 200	12,4	6,7	5,7
Vestfold	21 700	11,3	6,6	4,8
Hordaland	43 000	11,0	7,1	3,9
Finnmark Finnmarku	6 200	10,6	8,0	2,6
Aust-Agder	9 100	10,2	6,4	3,8
Telemark	13 500	9,9	5,4	4,5
Sør-Trøndelag	22 300	9,2	5,9	3,3
Møre og Romsdal	18 400	9,1	6,7	2,3
Troms Romsa	10 300	8,1	5,9	2,2
Sogn og Fjordane	6 700	8,0	6,2	1,8
Hedmark	12 100	7,7	4,7	3,0
Oppland	11 600	7,7	5,0	2,7
Nordland	12 400	6,5	4,7	1,8
Nord-Trøndelag	6 100	5,8	4,0	1,8

Kilde: Valgstatistikk, Statistisk sentralbyrå, 2015 tall er beregnet per april.

2.3. Flest stemmeberettigede med innvandrerbakgrunn fra Polen, Sverige og Pakistan

Den største gruppen av stemmeberettigede utenlandske statsborgere med stemmerett er fra Polen, Sverige er nummer to og Pakistan nummer tre. Polakker og svensker er i overveiende grad utenlandske statsborgere med stemmerett, det er relativt få som har blitt norske statsborgere. Blant pakistanerne er det imidlertid omvendt, der er de aller fleste norske statsborgere. Norske statsborgere med innvandrerbakgrunn fra Vietnam er den nest største gruppen blant norske statsborgere med innvandrerbakgrunn. Det er et mønster at de fleste utenlandske statsborgerne med stemmerett ved valget er fra EU/EØS land, men de fleste norske statsborgerne med innvandrerbakgrunn er fra Asia og Afrika.

Tabell 2.3. Antall stemmeberettigede utenlandske statsborgere og norske statsborgere med innvandrerbakgrunn til kommunestyre- og fylkestingsvalget 2015. Sortert etter landbakgrunn. Beregnede tall per april 2015

Utvalgte land	Utenlandske statsborgere med stemmerett	Norske statsborgere med innvandrerbakgrunn	Tot
Polen	56 200	5 300	61 500
Sverige	39 170	2 000	41 170
Pakistan	3 210	21 840	25 050
Danmark	20 870	3 800	24 670
Litauen	21 390	180	21 470
Tyskland	17 340	3 110	20 450
Somalia	5 980	13 700	19 680
Irak	3 860	15 340	19 200
Vietnam	1 300	15 480	16 780
Iran	3 500	12 220	15 720
Storbritannia	12 370	1 450	13 820
Bosnia-Hercegovina	3 000	10 300	13 300
Filippinene	5 000	8 150	13 150
Russland	7 030	5 630	12 660
Thailand	7 780	4 870	12 650
Tyrkia	2 500	10 150	12 650
Afghanistan	3 320	7 080	10 400

Kilde: Valgstatistikk, Statistisk sentralbyrå, 2015 tall er beregnet per april. Kursiv=Usikre anslag

2.4. Pakistanere største innvandrerguppe i Oslo ved valget 2015

I Oslo er det de samme tre landene som er størst, men Pakistan og Polen har byttet plass sammenliknet med tabellen for hele landet. Sverige er den klart største gruppen blant de utenlandske statsborgerne. Det er for øvrig den samme tendensen her som i ellers av landet at de utenlandske statsborgerne med stemmerett er fra Europa, mens norske statsborgere med innvandrerbakgrunn er fra Asia og Afrika.

Tabell 2.4. Antall stemmeberettigede utenlandske statsborgere og norske statsborgere med innvandrerbakgrunn til kommunestyrevalget i Oslo 2015. Sortert etter landbakgrunn. Beregnede tall per april 2015

	Utenlandske statsborgere	Norske statsborgere med innvandrerbakgrunn	Til sammen
Total	65 092	80 108	145 400
Pakistan	1 933	14 392	16 325
Sverige	14 554	;	14 554
Polen	9 041	1 252	10 293
Somalia	1 298	6 780	8 078
Irak	907	4 114	5 021
Danmark	3 782	542	4 324
Iran	;	4 271	4 271
Sri Lanka	;	4 218	4 218
Marokko	;	4 144	4 144
Tyrkia	;	3 914	3 914
Filippinene	1 330	2 230	3 560
Tyskland	2 313	443	2 756
Storbritannia	2 515	;	2 515
Afghanistan	599	1 787	2 386
Russland	1 311	1 028	2 339

Kilde: Valgstatistikk, Statistisk sentralbyrå, 2015 tall er beregnet per april. ;= Tall er ikke beregnet

3. Mulig valgresultat hvis valgdeltakelsen ikke varierte med hensyn til landbakgrunn etter tre kategorier i stortingsvalget 2013

I stortingsvalg har bare norske statsborgere stemmerett, altså er ikke utenlandske statsborgere med i beregningene. Antall stemmeberettigede med innvandrerbakgrunn har økt fra cirka 70 000 ved stortingsvalget 1997 til 213 383 i 2013. I 1997 hadde 2 prosent av velgerne innvandrerbakgrunn, i 2013 hadde denne andelen økt til 6 prosent, en vekst på 200 prosent. Størstedelen av denne veksten har kommet fra innvandrere fra Afrika, Asia, Sør-Amerika og Europa utenfor EU/EØS (Wiggen og Aalandslid 2014: 11).

Tabell 3.1. Antall stemmeberettigede i de fire siste stortingsvalgene, i alt og stemmeberettigede med innvandrerbakgrunn. Antall og prosent

	1997	2005	2009	2013
Stemmeberettigede i alt	3 311 190	3 421 741	3 530 785	3 643 600
Stemmeberettigede med innvandrerbakgrunn	70 007	122 071	163 103	213 383
Stemmeberettigede i prosent	100	100	100	100
Stemmeberettigede med innvandrerbakgrunn i prosent .	2	4	5	6

Kilde: Valgstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Ved stortingsvalget i 2013 var flest stemmeberettigede med innvandrerbakgrunn fra Pakistan, Vietnam, Iran, Bosnia Hercegovina, Irak, Tyrkia, Somalia, Sri Lanka og Kosovo. Videre er den stemmeberettigede befolkningen med innvandrerbakgrunn ulikt fordelt i landet. I Oslo hadde 17 prosent av de stemmeberettigede innvandrerbakgrunn, mens i seks av 19 fylker var andelen av stemmeberettigede i stortingsvalget 2013 to prosent eller mindre.

Valgdeltakelsen blant stemmeberettigede med innvandrerbakgrunn er gjennomsnittlig lavere ved stortingsvalgene sammenliknet med befolkningen for øvrig. Det er betydelig variasjon avhengig av hvilken landbakgrunn de stemmeberettigede har. Valgdeltakelsen blant innvandrere avhenger også selvfølgelig av en mengde andre faktorer, for eksempel grad av integrering i det norske samfunn, utdannelses-

nivå, botid for å nevne noe. Vi har ikke et register som gir oss full informasjon om valgdeltakelse etter alle relevante kategorier og inndelingskriterier. Vi baserer oss på et utvalg på 6 774 personer med stemmeberettigede med innvandrerbakgrunn, og et utvalg på 11 000 stemmeberettigede uten innvandrerbakgrunn. I Velgerundersøkelsen blant personer med innvandrerbakgrunn tatt opp i forbindelse med stortingsvalget 2013, hvor vi har spurt om hvilket parti de stemte ved valget har vi kun svar fra 670 velgere. Vi kan derfor ikke bryte ned resultatene på alle relevante kjennetegn. Vi har valgt å dele den etterfølgende analysen etter kjønn og en tredeling landbakgrunn. Landbakgrunn skiller mellom:

- 0. Personer uten innvandrerbakgrunn.
- 1. EU/EØS-land, USA, Canada, Australia, New Zealand og Sveits
- 2. Asia, Afrika, Sør og Mellom-Amerika, Oseania utenom Australia og New Zealand, Europa utenom EU/EØS.

Valgdeltakelsen er ulik med hensyn til kjønn og landbakgrunn. Den er høyest blant kvinner med landbakgrunn0 og lavest blant menn med landbakgrunn2. Blant innvandrerguppene varierer den mellom 48,5 og 73,5.

Tabell 3.2 Stortingsvalget 2013, stemmeberettigede, valgdeltakelse og estimert antall stemmer etter landbakgrunn i 3 grupper.

	Stemmeberettigede			Valgdeltakelse			Estimert antall stemmer		
	I alt	Menn	Kvinner	I alt	Menn	Kvinner	I alt	Menn	Kvinner
Landbakgrunn1	27 977	11 443	16 534	71,4	68,5	73,5	19 988	7 837	12 151
Landbakgrunn2	185 406	90 527	94 879	50,5	48,5	52,5	93 699	43 897	49 802
Landbakgrunn0	3 430 217	1 699 186	1 731 031	79,8	78,3	81,3	2 738 472	1 330 802	1 407 669
I alt	3 643 600	1 801 156	1 842 444	78,2	76,8	79,9	2 852 158	1 382 536	1 469 622

Landbakgrunn0. Personer uten innvandrerbakgrunn. Landbakgrunn 1. EU/EØS-land, USA, Canada, Australia, New Zealand og Sveits Landbakgrunn 2. Asia, Afrika, Sør og Mellom-Amerika, Oseania utenom Australia og New Zealand, Europa utenom EU/EØS.

Kilde: Valgstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Tabell 3.2 viser antall stemmeberettigede og valgdeltakelse etter landbakgrunn i tre grupper. Landbakgrunn0 er altså personer uten innvandrerbakgrunn. Ved å benytte estimater fra manntallsundersøkelsen om valgdeltakelse kan vi estimere det sannsynlige antall stemmer innenfor hver av de seks gruppene (Kjønn*landgruppe). I tabell 3.3 har vi estimert hvor mange stemmer vi må legge til innenfor kjønn*Landgruppe1 og kjønn*Landgruppe2 hvis valgdeltakelsen var den samme som for kjønn*Landgruppe0. Til sammen ser vi at det blir om lag 56 620 stemmer.

Tabell 3.3. Mulig antall stemmer hvis valgdeltakelsen i LB1 og LB2 hadde vært den samme som LB0 for kvinner og menn

	Menn	Kvinner	Differanse	
Landbakgrunn1	8 954	13 433	1 116	1 283
Landbakgrunn2	70 835	77 087	26 938	27 285
Landbakgrunn0	1 330 802	1 407 669	0	0
I alt	1 410 591	1 498 189		56 622

Landbakgrunn0. Personer uten innvandrerbakgrunn.

Landbakgrunn 1. EU/EØS-land, USA, Canada, Australia, New Zealand og Sveits

Landbakgrunn 2. Asia, Afrika, Sør og Mellom-Amerika, Oseania utenom Australia og New Zealand, Europa utenom EU/EØS.

Kilde: Valgstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Tabell 3.4. Stemmegivning blant velgere med innvandrerbakgrunn, etter landbakgrunn i 2 grupper

	Valgresultat 2013	Menn		Kvinner	
		Land- akgrunn1	Land- bakgrunn2	Land- bakgrunn1	Land- bakgrunn2
Arbeiderpartiet	30,8	36,0	54,6	27,0	57,2
Fremskrittspartiet	16,3	10,0	1,7	15,0	4,8
Høyre	26,8	35,7	27,1	36,5	23,3
Kristelig Folkeparti	5,6	3,8	1,1	3,3	4,3
Senterpartiet	5,5	0,0	0,0	1,7	0,8
Sosialistisk Venstreparti ..	4,1	4,1	7,1	3,7	5,4
Venstre	5,2	0,8	2,8	4,9	2,6
Miljøpartiet de Grønne	2,8	5,0	1,1	5,7	0,9
Rødt	1,1	2,5	4,6	1,7	0,5
Andre	1,7	2,1	0,0	0,5	0,3
Antall respondenter	2 836 029	101	179	167	226

Landbakgrunn 1. EU/EØS-land, USA, Canada, Australia, New Zealand og Sveits Landbakgrunn 2. Asia, Afrika, Sør og Mellom-Amerika, Oseania utenom Australia og New Zealand, Europa utenom EU/EØS. Kilde: Valgstatistikk og Velgerundersøkelsen blant personer med innvandrerbakgrunn 2013. Statistisk sentralbyrå

Resultatene fra velgerundersøkelsen blant innvandrere viser at det er en forskjell i partioppslutning med hensyn til kjønn og landbakgrunn (Tabell 3.4). I tabell 3.5 viser vi effekten av den like valgdeltakelsen. Vi ser at det er små utslag. Arbeiderpartiet ville gått frem med cirka 0,5 prosentpoeng og Frp ville gått tilbake med cirka 0,3 prosentpoeng. I tabell 3.4 ser vi at innvandrerne stemmer på Arbeiderpartiet i langt større grad enn den øvrige befolkningen. Årsaken til at den regneøvelsen vi gjør ikke har større effekt er at det kun er 56 600 «flere stemmer» å fordele. Når det er opptalt 2 836 000 stemmer vill de vi legger til «druke» i den store sammenhengen. Vi har ikke mulighet til å analysere stortingsvalget på samme måte med hensyn til hvert fylke, men det er klart at en økning i valgdeltakelse for en hvilken som helst gruppe blant de stemmeberettigede som er noenlunde samstemt kan vippe en kandidat inn eller ut av Stortinget. Dette gjelder særlig i Oslo siden mer enn 20 000 av de 56 600 stemmene ville ha havnet her.

Tabell 3.5. Mulig stemmefordeling hvis valgdeltakelsen i LB1 og LB2 hadde vært den samme som LB0 for kvinner og menn.

	Valgresultat 2013	Mulig resultat hvis lik valgdeltakelse uavhengig av landgruppe og kjønn	Differanse
Arbeiderpartiet	30,84	31,31	0,47
Fremskrittspartiet	16,35	16,10	-0,25
Høyre	26,81	26,78	-0,02
Kristelig Folkeparti	5,59	5,53	-0,06
Senterpartiet	5,48	5,38	-0,10
Sosialistisk Venstreparti	4,09	4,13	0,04
Venstre	5,23	5,18	-0,05
Miljøpartiet de Grønne	2,79	2,76	-0,03
Rødt	1,08	1,11	0,03
Andre	1,74	1,71	-0,03

Landbakgrunn0. Personer uten innvandrerbakgrunn.

Landbakgrunn 1. EU/EØS-land, USA, Canada, Australia, New Zealand og Sveits

Landbakgrunn 2. Asia, Afrika, Sør og Mellom-Amerika, Oseania utenom Australia og New Zealand, Europa utenom EU/EØS.

Kilde: Valgstatistikk og Velgerundersøkelsen blant personer med innvandrerbakgrunn 2013. Statistisk sentralbyrå

Tabell 3.6. Utregning av de «tillagte» stemmene basert på tabell 3.4

	Opptalte stemmer	Menn LB1	Menn LB2	Kvinner LB1	Kvinner LB2	Sum
Ap	874 769	402	14 714	346	15 596	905 827
Frp	463 560	112	450	192	1 321	465 634
H	760 232	399	7 298	469	6 344	774 741
KrF	158 475	43	283	42	1 162	160 005
Sp	155 357	0	0	22	221	155 600
SV	116 021	45	1 921	48	1 468	119 502
V	148 275	8	743	63	718	149 808
MDG	79 152	56	302	73	232	79 815
Rødt	30 751	28	1 228	22	136	32 166
Andre	49 437	23	0	6	87	49 554
Antall	2 836 029					

Kilde: Valgstatistikk og Velgerundersøkelsen blant personer med innvandrerbakgrunn 2013. Statistisk sentralbyrå

4. Mulig valgresultat i Oslo 2011 hvis valgdeltakelsen ikke varierte med hensyn til innvandrerbakgrunn og den øvrige befolkningen

Som tidligere nevnt er andelen av stemmeberettigede med innvandrerbakgrunn størst i Oslo. Hva vil skje med oppslutningen om partiene i bystyret hvis vi gjør en analyse av kommunestyrevalget i Oslo 2011. I lokalvalg har som tidligere nevnt også utenlandske statsborgere stemmerett. Til denne analysen har vi kun et utvalg på 250 velgere. Siden vi også må ta hensyn til utenlandske eller norske statsborgere med innvandrerbakgrunn har vi ikke nok observasjoner til å ta hensyn til kjønn og landbakgrunn. Landbakgrunn etter de to gruppene vi benyttet i analysen av stortingsvalget er imidlertid sterkt korrelert med statsborgerskap slik at dette er overlappende. I tabell 4.1 ser vi at av de stemmeberettigede i Oslo 2011 utgjør de utenlandske statsborgerne 11 prosent, norske statsborgere med innvandrerbakgrunn 14 prosent og de stemmeberettigede uten innvandrerbakgrunn utgjør 75 prosent. Valgdeltakelsen er kun 40 prosent for de utenlandske statsborgerne, den er 55 prosent for norske statsborgere med innvandrerbakgrunn og den er 71 prosent for de stemmeberettigede uten innvandrerbakgrunn. I tabell 4.2 har vi estimert at vi må legge til 27 700 stemmer hvis valgdeltakelsen hadde vært lik uavhengig av innvandrerbakgrunn.

Tabell 4.1. Antall stemmeberettigede, valgdeltakelse og estimert antall stemmer. Etter utenlandske statsborgere, norske statsborgere med innvandrerbakgrunn og den øvrige befolkningen, valgdeltakelse

	Stemmeberettigede	Prosent	Valgdeltakelse	Estimert antall stemmer	Prosent
Utenlandske Statsborgere	51 778	11	39,9	20 274	6,5
Norske statsborgere med innvandrerbakgrunn	65 349	14	55,4	35 743	11,5
Uten innvandrebakgrunn	359 439	75	71,4	254 295	81,9
I alt	476 566	100		310 312	

Kilde: Valgstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Tabell 4.2. Mulig antall stemmer hvis valgdeltakelsen hadde vært den samme for utenlandske statsborgere, norske statsborgere med innvandrerbakgrunn og befolkningen uten innvandrerbakgrunn

	Antall hvis det var likt	Prosent
UtenlandskeStatsborgere	37 017	71
Norske statsborgere med innvandrerbakgrunn	46 719	71
Uten innvandrebakgrunn	254 295	71
I alt	338 031	71
Tillegg	27 719	100

Kilde: Valgstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Vi ser i tabell 4.3 at innvandrerne i langt større grad enn den øvrige befolkningen i Oslo 2011 stemte på Arbeiderpartiet, videre ser vi at relativt få med innvandrerbakgrunn stemte på Fremskrittspartiet. Oppslutningen om Høyre er også langt lavere blant innvandrerne.

Tabell 4.3 Stemmegivning blant velgere med innvandrerbakgrunn. Utenlandske statsborgere og Norske statsborgere med innvandrerbakgrunn. Kommunestyrevalget i Oslo 2011

	Valgresultat 2011	Utenlandske statsborgere	Norske statsborgere med innvandrerbakgrunn
Arbeiderpartiet	33,1	48,9	65,7
Fremskrittspartiet	7,0	1,9	0,9
Høyre	35,7	19,9	13,5
Kristelig Folkeparti	2,4	3,6	2,1
Senterpartiet	0,5	1,0	0,0
Sosialistisk Venstreparti	6,3	3,9	4,6
Venstre	8,2	7,6	7,0
Miljøpartiet de Grønne	2,5	3,6	2,0
Rødt	3,6	8,2	2,7
Andre	0,7	1,4	1,4

Kilde: Valgstatistikk og Undersøkelse om stemmegivning blant personer med innvandrerbakgrunn 2011. Statistisk sentralbyrå

I tabell 4.4 viser vi effekten av den like valgdeltakelsen. Vi ser at det er større utslag her enn ved stortingsvalget. Arbeiderpartiet ville gått frem med cirka 1,8 prosentpoeng og passert Høyre som det største partiet i Oslo. Høyre ville gått tilbake med cirka 1,5 prosentpoeng og Frp ville gått tilbake med cirka 0,4 prosentpoeng. Selv om vi i tabell 4.3 ser at innvandrerne stemmer på Arbeiderpartiet i langt større grad enn den øvrige befolkningen, blir ikke effekten formidabel. Årsaken er noe av det samme som ved stortingsvalget, den regneøvelsen vi gjør har ikke så stor effekt siden det kun er 27 700 «flere stemmer» å fordele. Når det er opptalt 310 312 stemmer vill de vi legger til «drukne» litt i den store sammenheng. Men det er altså en større effekt her enn da vi beregnet landsgjennomsnittet, men høyest sannsynligvis ville det fortsatt vært borgerlig byråd i Oslo.

Tabell 4.4. Mulig valgresultat i Oslo 2011 hvis valgdeltakelsen hadde vært den samme for utenlandske statsborgere, norske statsborgere med innvandrerbakgrunn og befolkningen uten innvandrerbakgrunn

	Valgresultat 2011	Mulig resultat hvis lik valgdeltakelse uavhengig av USt, Innv og Øvr.	Differanse
Arbeiderpartiet	33,1	34,9	1,8
Fremskrittspartiet	7,0	6,6	-0,4
Høyre	35,7	34,2	-1,5
Kristelig Folkeparti	2,4	2,5	0,1
Senterpartiet	0,5	0,5	0,0
Sosialistisk Venstreparti	6,3	6,1	-0,2
Venstre	8,2	8,1	-0,1
Miljøpartiet de Grønne	2,5	2,5	0,0
Rødt	3,6	3,8	0,2
Andre	0,7	0,7	0,0

Kilde: Valgstatistikk og Undersøkelse om stemmegivning blant personer med innvandrerbakgrunn 2011. Statistisk sentralbyrå

4.1. Mulig valgresultat i Oslo i 2011 hvis valgdeltakelsen ikke varierte med hensyn til bydel

Mange politiske kommentatorer har vist til at Oslo er en delt by med hensyn til valgdeltakelse og partioppslutning. Folk i de østlige bydelene stemmer i mindre grad og de stemmer i større grad på partiene på venstresiden (Ap, SV og Rødt). Hvis valgdeltakelsen var like høy på østkanten som på vestkanten ville venstresiden kunne danne byråd har det blitt hevdet. Det er også sånn at de fleste innvandrerne i Oslo bor i de østlige bydelene. Vi har gjort en analyse hvor vi har justert valgdeltakelsen i hver bydel i Oslo etter gjennomsnittet. I tabell 4.5 ser vi at valgdeltakelsen i Oslo varierer mellom 71 prosent i Vestre Aker og 53 prosent på Grünerløkka. Gjennomsnittlig valgdeltakelse i Oslo var 65 prosent.

Tabell 4.5. Antall stemmeberettigede, valgdeltakelse og antall opptalte stemmer per bydel i Kommunestyrevalget i Oslo 2011

Bydel	Antall stemme- berettigede	Andel av stemme- berettigede	Valg- deltakelse i prosent	Sum stemmer	Andel av opptalte stemmer
01 Gamle Oslo	35 901	7,534	54,784	19 668	6,338
02 Grünerløkka	40 420	8,482	53,248	21 523	6,936
03 Sagene	30 390	6,377	57,588	17 501	5,640
04 St. Hanshaugen	29 922	6,279	55,949	16 741	5,395
05 Frogner	45 610	9,571	55,880	25 487	8,213
06 Ullern	24 351	5,110	69,443	16 910	5,449
07 Vestre Aker	34 386	7,216	71,163	24 470	7,886
08 Nordre Aker	36 223	7,601	69,779	25 276	8,145
09 Bjerke	21 260	4,461	56,298	11 969	3,857
10 Grorud	20 275	4,255	55,413	11 235	3,621
11 Stovner	22 696	4,763	54,609	12 394	3,994
12 Alna	36 247	7,606	55,047	19 953	6,430
13 Østernsjø	36 190	7,594	65,631	23 752	7,654
14 Nordstrand	36 587	7,678	68,970	25 234	8,132
15 Søndre Nordstrand	26 077	5,472	58,826	15 340	4,943
Ikke krettsfordelt				22 859	7,366
Totalt	476 535	100,0	65,188	310 312	100,000

Kilde: Oslo Kommune/Valgstatistikk. <https://www.oslo.kommune.no/statistikk/kommunestyrevalg-og-valg-til-bydelsutvalg-2011-article21371-4538.html>

I tabell 4.6 ser vi at oppslutningen om de ulike partiene varierer med hensyn til bydel. Vi ser for eksempel at oppslutningen om Ap i Vestre Aker er kun 16 prosent, mens oppslutningen om Høyre i samme bydel er 60 prosent. I Søndre Nordstrand er oppslutningen om AP 48 prosent, mens oppslutningen om Høyre er 24 prosent.

Tabell 4.6. Valgresultat etter parti i de ulike bydelene i Kommunestyrevalget i Oslo 2011

Bydel	A	SV	Rødt	SP	Krf	V	H	Frp	MDG	Andre
01 Gamle Oslo	39,60	10,26	8,17	0,82	1,36	9,62	19,30	5,55	4,75	0,57
02 Grünerløkka	36,00	11,04	6,61	0,66	2,11	10,63	22,77	4,79	4,69	0,70
03 Sagene	36,22	9,25	5,37	0,65	2,60	12,07	25,37	4,23	3,66	0,58
04 St. Hanshaugen	26,93	8,12	4,57	0,59	2,90	12,38	35,06	4,40	4,39	0,66
05 Frogner	18,22	4,52	2,57	0,40	1,71	9,01	54,15	6,36	2,56	0,50
06 Ullern	17,97	3,37	1,32	0,33	1,71	8,44	58,95	6,36	1,21	0,34
07 Vestre Aker	16,21	3,22	1,59	0,31	1,97	9,01	60,03	5,78	1,54	0,34
08 Nordre Aker	28,62	7,01	3,30	0,44	3,17	10,33	38,21	6,07	2,38	0,47
09 Bjerke	42,01	5,48	3,79	0,77	2,67	5,47	28,38	9,15	1,45	0,83
10 Grorud	50,95	4,75	4,20	0,53	1,93	3,99	21,14	10,37	0,98	1,16
11 Stovner	47,67	4,59	2,46	0,60	2,31	2,48	25,60	12,52	0,65	1,12
12 Alna	49,72	5,19	2,72	0,61	2,52	3,82	22,92	10,27	1,07	1,16
13 Østensjø	39,72	5,79	2,80	0,52	2,93	5,62	31,11	9,25	1,44	0,82
14 Nordstrand	26,38	3,89	2,15	0,29	3,57	6,97	46,19	8,46	1,51	0,59
15 Søndre Nordstrand ..	47,74	6,30	2,73	0,52	3,25	4,61	24,38	8,02	1,62	0,83
Krettsløse	32,57	7,46	4,47	0,48	2,09	10,81	32,15	5,16	4,14	0,67
Totalt	33,1	6,3	3,6	0,5	2,4	8,2	35,7	7,0	2,5	0,7

Kilde: Oslo Kommune/Valgstatistikk. <https://www.oslo.kommune.no/statistikk/kommunestyrevalg-og-valg-til-bydelsutvalg-2011-article21371-4538.html>

I tabell 4.7 har vi forsøkt å estimere valgresultatet hvis valgdeltakelsen var lik i alle bydeler og ceteris paribus (alt annet holdt konstant) innebærer at partifordelingen bare avhenger av bydelen. Vi ser at en slik øvelse viser at Ap går frem til 33,7 og Høyre går tilbake med 0,9 prosentpoeng til 34,8. Årsaken til at effekten ikke er større finner vi ved å se litt nærmere på Frogner og St. Hanshaugen. Frogner er den mest folkerike bydelen i Oslo, valgdeltakelsen er lav, kun 56 prosent stemmer, og oppslutningen om Ap er lav (18 prosent), mens oppslutningen om Høyre er på 54 prosent. St. Hanshaugen har også relativt lav valgdeltakelse, her ligger Ap lavere enn i Oslo samlet, mens Høyre ligger omtrent på gjennomsnittet. Denne analysen viser at valgresultatet i Oslo avhenger av langt mer enn valgdeltakelsen i hver bydel, eller kant av byen.

Tabell 4.7. Mulig valgresultat i Oslo 2011 hvis valgdeltakelsen hadde vært den samme for alle bydeler

	Valgresultat 2011	Mulig resultat hvis valgdeltakelse var uavhengig av bydel	Differanse
Arbeiderpartiet	33,1	33,7	0,6
Fremskrittspartiet	7,0	7,1	0,1
Høyre	35,7	34,8	-0,9
Kristelig Folkeparti	2,4	2,4	0,0
Senterpartiet	0,5	0,5	0,0
Sosialistisk Venstreparti	6,3	6,4	0,1
Venstre	8,2	8,2	0,0
Miljøpartiet de Grønne	2,5	2,5	0,0
Rødt	3,6	3,7	0,1
Andre	0,7	0,7	0,0

Kilde: Oslo Kommune/Valgstatistikk. <https://www.oslo.kommune.no/statistikk/kommunestyrevalg-og-valg-til-bydelsutvalg-2011-article21371-4538.html>

5. Listekandidater og kommunestyrerepresentanter

Avslutningsvis skal vi bare kort si noe om representasjonen fra befolkningen med innvandrerbakgrunn i kommunestyrene i Norge. En forutsetning for å bli innvalgt i kommunestyret er at man er oppført på en valgliste. Det er partiene som gjennom nominasjonsprosessen bestemmer hvem som skal være listekandidater og som velgerne kan stemme på. Det er også partiene som bestemmer i hvilken rekkefølge kandidatene står. Ved kommunevalget har partiene mulighet til å gi et stemmetillegg til kandidater som de ønsker skal komme inn i kommunestyret. Tidligere undersøkelser har vist at innvandrere i mindre grad enn den øvrige befolkningen er medlem i partier (Blom og Henriksen 2008). Ser vi på listekandidatene ved lokalvalget 2011 er andelen av listekandidater med innvandrerbakgrunn om lag 3,5 prosent, til sammen var det 59 505 listekandidater og 2 071 av disse hadde innvandrerbakgrunn ([http://www.ssb.no/valg/Kommunestyre- og fylkestingsvalget, listekandidater, 2011](http://www.ssb.no/valg/Kommunestyre-og_fylkestingsvalget_listekandidater)). Tidligere har vi vist at andelen med stemmeberettigede med innvandrerbakgrunn i lokalvalget 2011 var cirka 10 prosent. Videre viser analysene at kun 2 prosent av kommunestyrerepresentantene som ble valgt inn i 2011 hadde innvandrerbakgrunn (172 av 10 784). Analyser av nominasjonsprosesser viser videre at listekandidater med innvandrerbakgrunn ofte plasseres lavt nede på listene (Bjørklund og Bergh 2013). I lokalvalgene kan velgerne gi listekandidatene et personlig stemmetillegg, i form av personstemmer eller personlig stemmer gitt av velgere som i utgangspunktet stemte på et annet parti. Det er sannsynlig at velgere med innvandrerbakgrunn i stor grad benytter seg av muligheten til å gi kandidater personstemmer, og at dette gjøres i de kommunene hvor det bor flest innvandrere (se Bjørklund og Berg 2013:145-174). I Oslo ble 16 kandidater med innvandrerbakgrunn av i alt 59 kommunestyre-representanter valgt i 2011. I Arbeiderpartiets gruppe i Oslo har 11 av 20 representanter innvandrerbakgrunn.

Tabell 5.1. Kommunestyrerepresentanter etter kommune. Kommunevalget 2011. Antall og prosent etter innvandrerbakgrunn

Kommune	Representanter	Repr. Med innvandrerbakgr	Andel i % med innvandrerbakgr
I alt	10 784	172	2
Oslo	59	16	27
Drammen	49	10	20
Trondheim	67	8	12
Lørenskog	47	7	5
Stavanger	67	7	0
Moss	39	5	3
Asker	47	5	1
Ås	33	4	2
Skedsmo	47	4	9
Fredrikstad	53	3	6
Ski	41	3	7
Stange	35	3	9
Nedre Eiker	35	3	9
Lier	49	3	6
Horten	41	3	7
Bergen	67	3	4
Andre	9 987	85	1

Kilde: Valgstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Referanser

Aalandslid, Vebjørn og Arvid Lysø (2013): *Innvandrere og kommunestyrevalget i 2011*. Rapporter 2013/25, Statistisk sentralbyrå. <http://www.ssb.no/valg/artikler-ogpublikasjoner/innvandrere-og-kommunestyrevalget-i-2011?fane=om>

Bergh, Johannes, Bjørklund, Tor og Aalandslid, Vebjørn (2014) "Høyrebølge blant innvandrere, men flertallet velger Arbeiderpartiet". *Samfunnspeilet nr. 3 2014*. Statistisk sentralbyrå

Bergh, Johannes, Bjørklund, Tor og Aalandslid, Vebjørn (2012) "Ap festet grepet blant innvandrerne i 2011". *Samfunnspeilet nr. 5 2012*. Statistisk sentralbyrå

Bergh, J., T. Bjørklund og V. Aalandslid (2008): "Stemmer til venstre, men er ikke venstreorientert", *Samfunnspeilet 2/2008, vol. 22, s. 2-11*, Statistisk sentralbyrå. <http://www.ssb.no/valg/artikler-og-publikasjoner/stemmer-til-venstre-men-er-ikkevenstreorientert>

Bjørklund, T. og J. Bergh (2013): *Minoritetsbefolkningens møte med det politiske Norge: Partivalg, valgdeltakelse, representasjon*, Oslo: Cappelen Damm.

Dzamarija, Minja Tea, Kristin Kvarv Andreassen og Tove Irene Slaastad (2012) *Dokumentasjon av registerbasert statistikk over innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre*. Interne dokumenter 12/2013 Statistisk sentralbyrå

Wiggen, Kjersti Stabell og Vebjørn Aalandslid (2014): *Valgdeltakelsen blant personer med innvandrerbakgrunn ved stortingsvalget 2013*. Rapporter 2014/32, Statistisk sentralbyrå. <http://www.ssb.no/valg/artikler-og-publikasjoner/valgdeltakelsen-blant-personer-med-innvandrerbakgrunn-ved-stortingsvalget-2013>

<http://www.arendalsuka.no/>

<http://www.ssb.no/valg>

<https://www.oslo.kommune.no/politikk-og-administrasjon/valg-2015/statistikk/>

https://www.oslo.kommune.no/getfile.php/Innhold/Politikk%20og%20administrasjon/Valg/Valgstatistikk/11-01589-3%20Statistikk%20for%20kommunestyrevalget%202011%201013284_1_1.pdf

<https://www.regjeringen.no/no/portal/valg/valgordningen/id456636/#2>

Tabellregister

2.1. Antall stemmeberettigede i de fire siste lokalvalgene, i alt og stemmeberettigede med innvandrerbakgrunn. Antall og prosent.....	7
2.2. Antall stemmeberettigede utenlandske statsborgere og norske statsborgere med innvandrerbakgrunn til kommunestyre- og fylkestingsvalget 2015. Sortert etter andel av stemmeberettigede i fylket. Beregnede tall per 13 april 2015	9
2.3. Antall stemmeberettigede utenlandske statsborgere og norske statsborgere med innvandrerbakgrunn til kommunestyre- og fylkestingsvalget 2015. Sortert etter landbakgrunn. Beregnede tall per april 2015.....	9
2.4. Antall stemmeberettigede utenlandske statsborgere og norske statsborgere med innvandrerbakgrunn til kommunestyrevalget i Oslo 2015. Sortert etter landbakgrunn. Beregnede tall per april 2015.....	10
3.1. Antall stemmeberettigede i de fire siste stortingsvalgene, i alt og stemmeberettigede med innvandrerbakgrunn. Antall og prosent	10
3.2 Stortingsvalget 2013, stemmeberettigede, valgdeltakelse og estimert antall stemmer etter landbakgrunn i 3 grupper.	11
3.3. Mulig antall stemmer hvis valgdeltakelsen i LB1 og LB2 hadde vært den samme som LB0 for kvinner og menn.....	11
3.4. Stemmegivning blant velgere med innvandrerbakgrunn, etter landbakgrunn i 2 grupper	12
3.5. Mulig stemmefordeling hvis valgdeltakelsen i LB1 og LB2 hadde vært den samme som LB0 for kvinner og menn.....	12
3.6. Utregning av de «tillagte» stemmene basert på 3.4	12
4.1. Antall stemmeberettigede, valgdeltakelse og estimert antall stemmer. Etter utenlandske statsborgere, norske statsborgere med innvandrerbakgrunn og den øvrige befolkningen, valgdeltakelse	13
4.2. Mulig antall stemmer hvis valgdeltakelsen hadde vært den samme for utenlandske statsborgere, norske statsborgere med innvandrerbakgrunn og befolkningen uten innvandrerbakgrunn	13
4.3 Stemmegivning blant velgere med innvandrerbakgrunn. Utenlandske statsborgere og Norske statsborgere med innvandrerbakgrunn. Kommunestyrevalget i Oslo 2011	13
4.4. Mulig valgresultat i Oslo 2011 hvis valgdeltakelsen hadde vært den samme for utenlandske statsborgere, norske statsborgere med innvandrerbakgrunn og befolkningen uten innvandrerbakgrunn	14
4.5. Antall stemmeberettigede, valgdeltakelse og antall optalte stemmer per bydel i Kommunestyrevalget i Oslo 2011.....	14
4.6. Valgresultat etter parti i de ulike bydelene i Kommunestyrevalget i Oslo 2011	15
4.7. Mulig valgresultat i Oslo 2011 hvis valgdeltakelsen hadde vært den samme for alle bydeler	15
5.1. Kommunestyrerepresentanter etter kommune. Kommunevalget 2011. Antall og prosent etter innvandrerbakgrunn	16

Statistisk sentralbyrå

Postadresse:
Postboks 8131 Dep
NO-0033 Oslo

Besøksadresse:
Akersveien 26, Oslo
Oterveien 23, Kongsvinger

E-post: ssb@ssb.no
Internett: www.ssb.no
Telefon: 62 88 50 00

ISBN 978-82-537-9188-3 (trykt)
ISBN 978-82-537-9189-0 (elektronisk)
ISSN 0806-2056

ISBN 978-82-537-9188-3

9 788253 791883

Statistisk sentralbyrå
Statistics Norway